

به نام خالق زیبایی ها

اصول برنامه ریزی آموزشی

مدرس: مریم براتعلی-PhD

نیمسال اول 93-1392

اصول برنامه ریزی آموزش و پرورش

- 1. اصول مقدماتی
- 2. اصول عمومی
- 3. اصول متمم

اصول مقدماتی:

- اصل اول :
- هماهنگی توسعه کمی با رشد و بهبود کیفی آموزش

- اصل دوم : همبستگی سطوح مختلف و انواع آموزش و پرورش
- برنامه ریزی باید به آموزش و پرورش از دیدگاه وسیع و جامع آن نگاه کند . برنامه ریزی نباید فقط برای یک دوره (مثلا ابتدائی) و یا فقط هدف تربیت نیروی انسانی دنیای کار و اقتصاد بلکه تمام نیازهای تربیتی انسان را در بر گیرد.

اصل سوم : انطباق برنامه های آموزش و پرورش با نیازهای توسعه ملی

□ برنامه ریز آموزش و پرورش باید در چارچوب برنامه ریزی توسعه ملی و هماهنگ و همساز با برنامه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هماهنگ و همساز باشد.

□ اصول عمومی :

- برنامه ریزی آموزشی فرمول ویژه ای ندارد تحت شرایط زمان و مکان تفاوت می کند . ولی اصول برنامه ریز آموزشی در همه جا صادق و یکسان است. به عبارتی یعنی اینکه برنامه ریزی آموزشی هر کشور اگر چه متناسب با فلسفه ، شرایط سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی و سطح پیشرفت و توسعه آن کشور می باشد در عین حال اصول کلی و عمومی وجود دارد که باید مراعات گردد .

- 1- برنامه جامع باشد : اصل جامعیت
- 2- هماهنگ با برنامه هایب اقتصادی و اجتماعی و در قالب برنامه ریزی توسعه ملی : همبستگی با برنامه توسعه ملی
- 3- دراز مدت و مداوم باشد : اصل سلامت
- 4- علاوه بر توسعه کمی به بهبود و ارتقاء سطح کیفی آموزش و پرورش بپردازد : اصل توجه به جنبه های کیفی
- تقویت برنامه ریزی آموزش و پرورش با مدیریت علاقه مند وارد ، کاربر ،سرویس اطلاعات و آمار صحیح و لازم: اصل توجه به مدیریت و سرویس اطلاعات

اصول متمم برنامه ریزی آموزشی

□ اصول عمومی هر چند لازم، اما کافی نیستند.

□ 1- اصل واقع بینی

□ 2- اصل همکاری و مشارکت

□ 3- اصل استمرار و ارزیابی

□ 4- اصل تغییر و تحول

□ 5- اصل ضمانت اجرایی

□ 6- اصل واقع بینی

□ از دیدگاه مک کینون برای اینکه برنامه واقع بینانه باشد به سلسله عوامل زیر باید توجه کرد .

- 1- عوامل کمی عرضه و تقاضا : مانند تعداد نیروی انسانی ،تعداد جمعیت و اجب التعلیم منابع مورد نیاز و....
- 2- زمینه اجتماعی : مانند نگرش اجتماع به آموزش و پرورش ،ارزش های اجتماعی ،خواسته ها و انتظارات گروههای مختلف مردم از آموزش و پرورش ،عوامل موافق تسهیل کننده با تغییر و تحول و فرم (شکل دهی) آموزش و پرورش ،عوامل مخالف و باز دارنده با تغییر و اصلاح آموزش
- 3- عوامل اجرائی : عواملی که در تمایل و داوطلب شدن برای شغل مهمی و بالا بردن سطح کیفیت تعلیم بسیار موثر است مانند چگونگی سازمان و تشکیلات و نظام آموزش و پرورش قوانین استخدامی و نظام حقوق و شرایط ترفیع ، نحوه مدیریت و نظام آموزش و پرورش قوانین استخدامی و نظام حقوق و شرایط ترفیع ،نحوه مدیریت و سلسله مراتب اداری و چگونگی تصمیم گیری و حدود و اختیار عمل متصدیان امر در درجات مختلف اجرائی ،معلمان و چگونگی تعلیم آنها و حدود و اختیارات و وظایف و نحوه عملشان

- 4. مسائل سیاسی : مانند چگونگی تصمیم گیری و مشارکت در برنامه ریزی ،مسائل هماهنگی و همکاری دستگاهها ، مسائل مداومت و پیگیری برنامه ها و تصمیمات و غیره
- 5- عوامل مالی : مانند چگونگی بودجه ریزی ،چگونگی کنترل و نظارت مالی ، چگونگی تعیین اولویت ها و ملاک های بودجه ریز و غیره.
- 6- مسائل اطلاعاتی : نقص اطلاعاتی به نقص برنامه ریزی منجر می شود . اگر اطلاعات صحیح و کامل نداشته باشیم برنامه ریزی ما واقع بینانه نخواهد بود.

اصل همکاری و مشارکت :

□ این اصل مربوط به اجرا و عمل برنامه ریزی است . برنامه ریزی آموزش و پرورش به همکاری و مشارکت و تبادل نظر موثر نیازمند است . مهمترین مراحل برنامه ریزی که بر همکاری و تبادل نظر موثر نیازمند است مسئله تعیین نیازهای ملی ، انتظارات و خواسته های عمومی ، اولویت ها و هدف ها ، و راهبردهاست . به طور کلی در برنامه ریز آموزش و پرورش علاوه بر مسئولان جامعه و متخصصان و مسئولان برنامه ریزی باید نمایندگان گروههایی که مستقیماً مجری برنامه های آموزشی خواهند بود (مانند معلمان و مدیران و غیره) و نمایندگان گروههایی که اجرای برنامه بر روی زندگی آنها اثر مستقیم دارد (مانند شاگردان) شرکت کننده

اصل استمرار و ارزیابی

- برنامه آموزش و پرورش باید به طور مداوم ارزیابی یا تجدید نظر گردد و با پیشرفت زمان همگام گردد زیرا بسته به اینکه اهداف آموزش و پرورش عموماً به دلیل ماهیت آموزش و پرورش به زمان طولانی نیاز دارد عموماً از نوع درازمدت هستند باید این برنامه ریزی از قابلیت انعطاف برخوردار باشد.

اصل تغییر و تحول

□ برنامه ریزی برای این است که در روند موجود تغییر و تحول ایجاد کند و آن را در مسیر جدیدی قرار دهد و کمبودهای کمی و معایب کیفی آن را برطرف سازد. اصل تغییر و تحول از آنجا که برای ایجاد و تغییر و تحول خواهی و نخواهی باید به هدف های متفاوت، راهبردهای گوناگون و نظام ها و تقسیم ها و نوآوری های مختلف آموزش و پرورش توجه کنیم. اصل اشتقاق را به دنبال خود دارد. منظور از اصل اشتقاق توجه کردن به راه حل های مختلف است. یعنی شقوق مختلف راههایی که برای نیل به مقصد وجود دارد بیابیم و روشن سازیم و مزایا و معایب و ملازمات هر یک را تجزیه و تحلیل کنیم.

اصل ضمانت اجرایی

□ در تهیه و تنظیم برنامه باید به شرایط اجرای آن توجه کرد شرایط اجرایی به عواملی از قبیل اجتماعی و سیاسی - آموزش و پرورش مدیریت آموزش سازمان و تشکیلات و نظام و مقررات اداری آموزش و پرورش، منابع فنی و انسانی برای نوآوری و توسعه و راهبردهای نوآوری بستگی دارد. اصل ضمانت اجرایی ارتباط نزدیکی با اصل واقع بینی دارد ولی چون از نظر دامنه مسائلی که در بر می گیرد گسترش وسیعی دارد تحت عنوان مجزا و مستقل تاکید شده است و گرنه در حقیقت بخشی از اصل واقع بینی است.

منابع :

- اصول و مبانی برنامه ریزی آموزشی : دکتر سیاوش خلیلی
شورینی / انتشارات یادواره کتاب سال 1381
- دکتر بهرام محسن پور : برنامه ریز آموزشی / انتشارات مدرسه
1376
- دکتر یحیی فیوضات : مبانی برنامه ریز آموزشی / انتشارات نشر
ویرایش 1386
-

موفق باشید

